

עולם יהודי

באירוע מרגש בבית המדרש לרבנים בברלין שבנשיאות הגאון רבי משה מרדכי פרבשטיין שליט"א ראש ישיבת חברון:

הקהילה החרדית בברלין ציינה את יום השנה המאה לפטירתו של הגרד"צ הופמן זצ"ל

■ הארוע שהתקיים השבוע, ביום שני י"ט בחשוון תשפ"ב, נפתח בתפילת שחרית בבית הכנסת שע"י הקהילה, כשלרגל היארציט התפלל לפני העמוד בן־ינו של הגרד"צ הופמן זצ"ל מארץ ישראל ■ פאנל רבנים מיוחד של בוגרי ביה"ד התקיים בלייפציג בראשות הגאון רבי משה יהודה הלפרין שליט"א - חבר הועדה המתמדת של "ועידת רבני אירופה" כל נדונו שאלות עכשויות שהזמן גרמן לאור משנתו של הגרד"צ זצ"ל ■

האזכרה בבית העלמין

השיעור בבית המדרש

במלאות מאה שנה לפטירת הגאון רבי דוד צבי הופמן זצ"ל ראש בית המדרש לרבנים בברלין ובעל שו"ת "מלמד להועיל", ציינו את יום השנה בני הקהילה החרדית, ממשיכי דרכו ומורשתו של הגרד"צ הופמן זצ"ל, "קול ערת ישראל" בברלין, יחד עם צאצאיו אשר הגיעו במיוחד מארץ ישראל לאירוע וכדי לפקוד את ציונו, את יום השנה המאה לפטירתו.

הגאון רבי דוד צבי הופמן זצ"ל, תלמידים של ואנוי עולם המהר"ם שיק, הכתב סופר והגאון רבי עזריאל הילדסהיימר זכר צדיקים בברכה, הורא"י יץ תורה והוראה במשך קרוב לחמשים שנה בבית המדרש לרבנים בברלין.

לצד הרבעת תורתו והעמדת רבנים שומרי משמרת הקודש ברוח ישראל סבא, נודע הגרד"צ זצ"ל במלחמתו בעוקי הדת ובכופרים בתורת ד', אשר יצא לקראתם בחבר ובחנית בחיבוריו החשובים, וסכר את זרם הכפירה שאיים לסחוף אחריו בעיקר את הצעירים באתר דור.

הוא נודע גם כאחד מגדולי פוסקי אשכנז האחרונים, אשר מרן הגרח"ע גורוויינסקי זצוק"ל התבטא על פסק הלכה שבו, שהוא "דבר שהורה בו חכם" ולכן לא הסיכם להכריע בו.

בית המדרש לרבנים בברלין, והקהי" לה שלצידו נוסדו לפני קרוב למאה וחמישים שנה על ידי הגאון ובשר עזריאל הילדסהיימר זצוק"ל, והוא אשר קרא לתלמידו החביב הגרד"צ הופמן זצ"ל לשמש לצידו ולאחר מכן למלא את מקומו כראש בית המדרש. במשך שנות קיומו העמיד בית המדרש מאות תלמיד־ים שרבים מהם נתמנו לרבנים ומרביצי תורה בקהילות ישראל. בית המדרש והגרד"צ הופמן זצ"ל בראשו היו גם הכתובת לכל שאלה הלכתית בכל תחומי החיים, שרבות מהן התעוררו עקב

לידים, ובית ספר בו מתנכסים מאות ילדים ונערים בדרך ישראל סבא.

בראשות הכולל ובית המדרש הגאון רבי משה יהודה הלפרין שליט"א - חבר הועדה המתמדת של "ועידת רבני אירופה" העומד גם בראשות בית הדין של הקהילה, ומהווה כתובת לכל עניין בספרו של הגרד"צ הופמן זצ"ל "מלמד להועיל", והן משמשות עד היום כמקור לפתרון לשאלות המתעוררות בכל תחור־מי החיים.

עם עלות הכורת על יהדות אירופה, בשנת תרצ"ט, נסגר בית המדרש ורבניו ותלמידיו התפזרו ברחבי העולם. היה"ד בברלין נכנסה לתרדמה עמוקה, שלא לדבר על לימוד הורבצת תורה.

בשנת תשס"ט, לאחר שבעים שנה של שמהה רוחנית, נפתחה מחדש הישיבה בברלין ע"י הרב יהושע ספינר חבר הועדה מתמדת של ועידת רבני אירופה שעמד בראשות הישיבה - מקום תורה שאף זכה לביקור מיוחד של רשכבה"ג מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ר ק"ל, כשבתוכה נפתח לימים גם בית המדרש לרבנים בברלין, כשהוא מחדש

כנשר ועוריו במשמשין את המורשת והמסורת של בית המדרש כבעבר, ומאו ייסודו הוציא מתוכו עשרות רבנים חדרים המשמשים בקודש בקהילות גרמניה, שווייץ ועוד.

"קהל עדת ישראל" לצד "בית המ־דרש לרבנים" שבמרכז ברלין, שוכן במבנה בית כנסת 'בית ציון' ששרד את השואה ואת ליל הבדולח, ושופץ זה עתה ושוחזר בדיוק לפי מתכנתו המקורית. הקהילה ובית המדרש מהוו"ים את מרכזם של הקהילה החרדית בברלין, בעיקר בעקבות הגירת רבים מיהודי ברית המועצות לשעבר לגרמניה בכלל וברלין בפרט, שם התקייבו לשורשיהם והיה צורך להקים ולבסס קהילה חרדית בדרך המסורה. מאז התרחבה הקהילה לצד מוסדות חינוך. גני ילדים בהם לומדים כמאה ועשרים

מתוך ריתחא דאורייתא ופלאפולא דרבנן מצד השומעים, והזכיר לרבים את תיאורו החד והבהיר של ממלא מקומו של הגרד"צ הופמן זצ"ל בראשות בית המדרש, הלא הוא הגאון רבי אברהם אליהו קפלן זצ"ל מפארי גידוליה של סלבודקה אשר נשלח למלא את התפקיד ע"י מרן הסבא זצוק"ל, אשר תיאר את השיעורים בבית המדרש באומרו: "כי תחת אשר בראשית עבודתי הייתי אומר לנפשי, כי שיעור של טלו אינו יכול להאמר בברלין, אני יכול עכשיו לומר לי, כי שיעור של ברלין יכול להאמר בטלז"...

עם סיום השיעור יצאו אל בית העלמין של "עדת ישראל" השוכן במרחק נסיעה של כחצי שעה מבית המדרש בשכונת "וויסנוה". בית העלמ"ן הסגור בדרך כלל למבקרים עקב מצבו הרעוע, נפתח במיוחד לבקשת צאצאי הגרד"צ זצ"ל לרגל היארציט המאה.

בית העלמין השוכן בלב שכונת מגורים מוקף חומה גבוהה. אדמת בית העלמין מכוסה בשכבה גבוהה של עשבים ועלי שלכת, עצים גבוהים ושיחים סבוכים. בהתרגשות פלסו הבאים את דרכם בין השיחים והקוצים של הגרד"צ זצ"ל, ופתחו לעבר קברו של הגרד"צ זצ"ל, ופתחו באמירת פרקי התהלים כנהוג. לאחר אמירת הקדיש, נשא החזן רבי אריה לזושינסקי את תפילת ק"ל מלא רחמים, כשקולו מהדהד ברחבי בית העלמין. עוד שעה ארוכה שהו הנוכחים על קברו של הגרד"צ זצ"ל, כשהם לוחשים תפילה שזכותו תעמוד לצאצאיו ותלמידיו.

לאחר מכן עלו ושפכו צקון לחש גם על קברם של רבני בית המדרש האחרים הטמונים בסמוך, הגאון רבי עזריאל (כתבה לדמותו של הגאון רבי דוד צבי הופמן זצ"ל, מופיעה במוסף שבת קודש).

אברהם אליהו קפלן זצ"ל.
הילדסהיימר זצוק"ל - מורו ורבו של הגרד"צ זצ"ל וממלא מקומו הגאון רבי אברהם אליהו קפלן זצ"ל.

בית המדרש לרבנים:

ברוננשטראסה 33

"ברוננשטראסה" הכריז הכרוז של החשמלית הברלינאית. עם הירידה מהחשמלית ניצבת למול העין שורה ארוכה של מוטות ברזל התקועים באדמה, זכר ושרידים לחומת ברלין שעברה כאן וחצתה את העיר לשניים.

השעה 7.15 - ברלין עדיין באפולולית של לפנות בוקר, רק בעוד כחצי שעה תזרח החמה.

נכנסנו אל הרחוב, לאחר צעדה של דקות אחדות הגענו אל בנין מספר 33 - בנין שחזיתו הפונה אל הרחוב אינה מלמדת מאומה על המהפכה הרוחנית הפלאית המפכה בין תלילי. בשער, ניצבים שלושה אנשי בטחון, מוודאים את זהותנו ושאנחנו אלו שהודיעו להם על בואנו.

נכנסנו אל הבנין, מבואה קצרה מובילה אל חצר רחבה מוקפת בתים. משמאל בולט בעיצובו ובסגנונו בית הכנסת הישן ששוחזר ושופץ מחדש ממש לאחרונה - כולל מקווה טהרה מפואר במרתפו. כאן מתפללים בני קהילת "קהל עדת ישראל" בברלין, שבראשות הגאון רבי שמשון דוד ראבערטס שליט"א חבר ועידת רבני אירופה.

משמאל עומדים בשורה אינסופית רכבי משחק... המשמשים את מאה ועשרים הילדים המתנחנים בגני הילדים שבבנין. בית הספר נמצא במקום אחר, אך גם שם כבר צר המקום מלהכיל, וכיתות ד'ח, לומדים גם הם בבנין שבברונשטראסה 33.

נכנסנו לבית הכנסת המפואר. המתפללים מכל הגילאים - החל בנערים צעירים בני מצוה ועד מבוגרים מתכוננים לתחילת התפילה שתחל בעוד דקות אחדות. כמט על הנוכחים בבית הכנסת, מגלה דמויות שהיו משתלבות בהחלט בכל בית כנסת בבני ברק או בלייקווד.

לאחר התפילה עלינו לאגף הסמוך. ההתרגשות מול השלט המודיע: "בית מדרש לרבנים", מעביצה צמרמורת... ומביעה את התחושה כי גם אם חלפו מאה שנה מאז נסתלק רבי דוד צבי זצ"ל לבית עולמו, גם אם במשך שבעים שנה היתה ברלין שוממה ודוממת מקול התורה - עדיין הוא חי וקיים. תורתו ודרכו - שלו ושל רבו וחבריו לבית המדרש לרבנים - ממשיכים את המורשת המפוארת להעמדת רבנים חרדים ויראי שמים להתייאת הקהילות.

שרידי חומת ברלין הממוטטת שבתחילת הרחוב - מהווים סמל וסימן למהפכה הרוחנית של "קהל עדת ישראל" עם בית המדרש לרבנים שעל ידה - יש מקום ליהדות החרדית גם בברלין הגדולה - שכבר אינה כה חזוקה ומנוכרת.

גם אם במשך שבעים שנה ניצבה בברלין חומה של שמהה רוחנית, גם היא סופה שהתמוטטה, כי כאן מתחילה המהפכה ומכאן ממשיכה המורשת ששום חומה אינה יכול לעצור אותה.

על המדרכה שלצד בית המדרש לרבנים ומרכז הקהילה, משולבות "אבני נגף" - שטולפרשטיינה בשפה המקומית, המנציחות שמית את יהודי גרמניה שגרו בדיוק כאן, ונהרגו בשואה.

למול הנצחת העבר בין מרצפות המדרכה, הבנין בברונשטראסה 33, מהווה "אבן דרך" להווה התורני המזוהי של ברלין.

שו"תיה

בחי"הן ובמותן

פריז: נפתח משפטם של רוצחי הגב' קנול הי"ד

■ **חבר הפרלמנט מאיר חביב: "נפלה קרבן לברבריות איסלאמיסטית" ■ במקביל, נמשכת החקירה הפרלמנטרית בראשות חבר הפרלמנט מאיר חביב לבדיקת פרשיית הירצחה של גב' חלימי הי"ד וטיפול הרשויות**

אתה 11 פעמים ואז שרפו אותה, יופיעו בפני בתי המשפט! שתי מפלצות. שני ברברים".

חביב הוסיף וציין, "גורל עצוב מושתף עם זה של שרה חלימי, שנרצחה כמה מאות מטרים משם, גם היא על ידי שכן איסלאמיסטי שהכירה, וממנו פחדה! שניהם נרצחו בשל יהדותן. בניגוד למשפחת חלימי, משפחת קנול תוכל לראות את הרוצחים מובאים למשפט".

"למרבה הצער, משפחת חלימי כנראה לעולם לא תראה את הרוצח הברברי, וישב בבית משפט בצרפת ומקבל גזר דין. לכן נראית לי כל כך חשובה ועדת החקירה שיוזמתי בקושי רב ובה אני מכהן כיושב ראש במטרה לאתר את הליקויים האפשריים ולשפוך אור על כל הפרשה".

חביב סיים וציין "יהי זכרן של שתי הנשים הללו ברוך לעד. ושרוצחיהן ישלמו על פשעיהם".

עיריית פריז חנכה סמטה על שם ניצולת השואה שנרצחה

ראש עיריית פריז אן הידלגו חנכה סמטה בבירה על שמה של מיריי קנול הי"ד, ניצולת שואה שנרצחה בביתה ביו" ניסן תשע"ח. הסמטה ממוקמת כשדרות מנילמונטנט ברובע ה־11. על שלט ההנצחה נכתב: "עונתה ונרצחה בפחדנות בגלל שנולדה כיהודיה, קורבן של שנאה אנטישמית בגיל 85".

כזכור, גב' מיריי קנול הי"ד קשישה יהודיה נרצחה לאחר שבייתה הוצת. למקום הוועקו כוחות כיבוי והצלה, הכוחות מצאו אותה כשהיא ללא רוח חיים.

בהודעה שפירסם ארגון BNVCА (ארגון הגג של יהודי

ועשרים הילדים המתנחנים בגני הילדים שבבנין. בית הספר נמצא במקום אחר, אך גם שם כבר צר המקום מלהכיל, וכיתות ד'ח, לומדים גם הם בבנין שבברונשטראסה 33.

צרפת: אגף מיוחד במוזיאון הפתוח מציג עיירה יהודית

■ **"הבית היהודי" כולל מספר חדרים עם אביזרים יהודיים, שולחן שבת ערוך ונרות שבת, לצד ספרי קודש וטליתות**

המוזיאון הפתוח המפורסם באלוס שבצרפת השיק את "הבית היהודי" בו ניתן להתרשם מבית בעיירה היהודית של פעם.

"הבית היהודי" כולל מספר חדרים עם אביזרים יהודיים, שולחן שבת ערוך ונרות שבת, לצד ספרי קודש וטליתות. ביקור בבית היהודי החדש הפך לאחד מהחוויות ומהאתרים הייחודיים של האזור, משחזר אווירה של בית בעיירה מזרח אירופאית טיפוסית, עם דגש לפרטים קטנים, אותנטיים. מכות הוזמן המדומה מחזירה כ־100 שנה אחורה ומרשימה באווירה ואנרגיה של "השטעטעל" היהודי של פעם.

המוזיאון הפתוח באלוס שבצרפת הוא סוג מוזיאון המציג תחת כיפת השמיים אוספי מכנים וחפצים היסטוריים שהובאו אליו, ומציג מורשת ותרבותית והיסטוריה־חיה. הצוגה של החיים כפי שהתנהלו בתקופות עבר. מלאכות ועיסוקים של העבר בתפאורה, תלבושות וכלים מהתקופה הרלוונטית.

^[1] יתד נאמן יום שישי כיג מרחשון תשפ"ב 13

^[2] 12 יום שישי כי"ג מרחשון תשפ"ב יתד נאמן